

SU. GABRIEL

Ročník XXX – 2021

číslo 3(109)

INFORMAČNÝ BULLETIN SPOLOČENSTVA ZBERATEĽOV
FILATELISTICKÝCH MATERIÁLOV S KREŠŤANSKOU TEMATIKOU
NA SLOVENSKU

EUCHARISTICKÝ KONGRES

Vydáva SSG pre internú potrebu svojich členov.

Číslo 109 - zostavil a technicky zrealizoval: Ján Vallo
- vyšlo dňa: 9.6.2021
- náklad: 75 kusov
- nepredajné
- neprešlo jazykovou úpravou

Protektor: J.E. prof. ThDr. Mons. Viliam JUDÁK, PhD.

Predseda: Ján VALLO, Štefana Straku 3/3, 914 01 Trenčianska Teplá
mobil: 0911-811099; E-mail: janvallo@gmail.com

Podpredseda: Veronika CHORVATOVIČOVÁ, Francisciho 9, 917 01 Trnava, tel.: 0918-996807

Tajomník : Katarína VYDROVÁ, Novozámocká 300, 951 12 Ivanka pri Nitre; tel.: 037-6564409

Hospodár: Ľuba TARABOVÁ, Hliny 1300/123, 017 01 Považská Bystrica, tel.: 042-4363792

Kronikár: Jozefína IGLÁROVÁ, Vinohradská 3/C, 920 01 Hlohovec, tel.: 033-7421376

Revízor: Stanislav ZAHORŇACKÝ, Malé Lednice 118, 01816 Domaniža, tel.: 042-4394827

Bankové konto: Spoločenstvo Sv. Gabriel, Hradné nám.7, 95050 Nitra
Československá obchodná banka (ČSOB), IBAN: SK31 7500 0000 0040 0813 0086

Internetová stránka: www.svgabriel.sk

SSG je od roku 1992 členom UNIO MUNDIALIS SANCTI GABRIELIS ARCHANGELI

Protektor: J.Em. kardinál Dr.Christoph SCHÖNBORN

Prezident: Wilhelm REMES (Linz, Rakúsko)

Viceprezidenti: Mark BOTTU (Gent, Belgicko)

Ján VALLO (Trenčianska Teplá, Slovensko)

Generálny sekretár: Franz LANG (Wien, Rakúsko)

Hospodár: Franz-Josef KAMPMEYER (Wallenhorst, BRD)

Web majster: Anton SCHIPPER (Rotterdam, Holandsko)

Alle ausländischen Interessanten für die Mitgliedschaft und das Bulletin können sich an die Anschrift des Vorsitzendes (Ján Vallo) wenden.

All collectors who are interested in the membership and the bulletin may write to the address of the president (Ján Vallo).

Z obsahu:

- príhovor predsedu
- stretnutie SSG v Trenč. Teplej
- rok sv. Jozefa
- sv. Alžbeta a sv. Margita
- biskup Ján Vojtaššák v Oravskej Lesnej
- sakrálné veci vo filatelii /7
- sv. Ľudovít IX.
- Dobrý pastier na známkach
- biskup Pavol Hnilica
- novinky Slovenskej pošty
- kronika Sv. Gabriela
- nekrológy
- členské príspevky a základňa

Ďalšie číslo bulletinu by sme chceli vydať v septembri 2021. Prosím o zasielanie príspevkov do 31.augusta 2021.

Vydané s finančnou podporou MDV SR

MINISTERSTVO
DOPRAVY A VÝSTAVBY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Milí priatelia!

Len desať dní po našom jarnom stretnutí dostávate už tretie tohoročné číslo nášho bulletinu Sv. Gabriel. Nájdete tu články od tradičných prispievateľov – K.Vydrovej, J.Rusnáka, M.Ignaťáka, Ľ.Kaľavského a zbytok som doplnil ja. Myslím, že každý si tu môže niečo nájsť. Na prebale nájdete i pozvanie na Bratislavské zberateľské dni i na jesenný Zberateľ do Prahy – teda filatelistický život sa pomaly prebúdzá. Hoci leto zberateľstvu v minulosti moc neprialo, tak sa zdá, že zásluhou pandémie sa veľké stretnutia budú môcť konať zvlášť v tomto období (alebo sa mýlim a konečne „páni sveta“ sa rozhodnú neovládať ľudí a dať im slobodu? Konšpirácia? Práve dnes som počul v našich správach RTVS, že najpravdepodobnejšie je vírus umelo vytvorený).

Na stretnutí v Trenčianskej Teplej (pozri nasledujúci príspevok) sme trochu viac diskutovali o výročnom stretnutí o rok na jar. Bol by som veľmi rád, keby ste i vy prispeli nejakým nápadom (a samozrejme potom pomohli i s realizáciou), ktorý by spestril stretnutie či pripravovanú „Pamätnicu“. A ako tradične prosím o príspevky do ďalších čísel nášho bulletinu (čím viac príspevkov, tým môže byť potom i väčšia kvalita).

No pred nami sú letné mesiace a isto je to pre viacerých (i pre mňa) obdobie, keď si človek chce trochu oddýchnuť. Po mesiacoch obmedzení chcel by som všetkým popriať príjemnú dovolenku či prázdniny (možno i so známočkami) a na jeseň (16.októbra) verím, že sa opäť v hojnom počte stretneme na našom stretnutí.

Ján Vallo, predseda SSG

59. stretnutie SSG v Trenčianskej Teplej, 29.5.2021

Po preložení pôvodného termínu stretnutia sa predsa podarilo jarné stretnutie SSG uskutočniť v sobotu 29.mája 2021. Opäť Trenčianska Teplá a opäť pastoračné centrum farnosti. Tentokrát však sme sa stretli vo veľmi peknom počte – 38 (30 členov a 8 hostí). Bolo cítiť „hlad“ po filatelii i osobnom stretnutí.

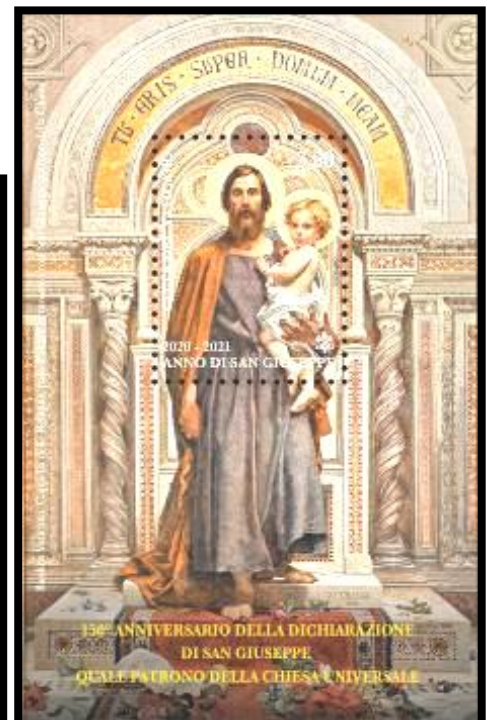
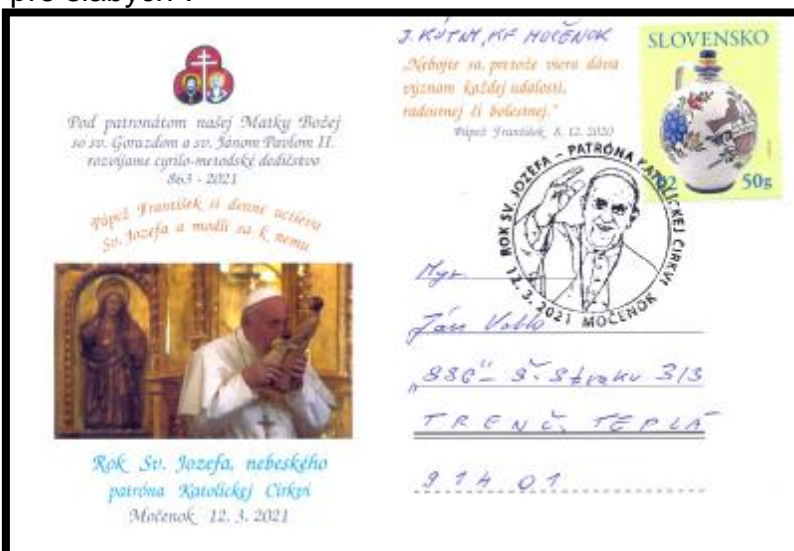
Prví gabrielisti prišli už pred siedmou hodinou. O ôsmej bola vo farskom kostole sv. Matúša sv. omša, kde sme si zvlášť spomenuli na našich zosnulých členov, ale i prosili o požehnanie pre nasledujúce dni. Potom presun do pastoračného centra, nejaké občerstvenie, milé slovo a samozrejme „filatelizovanie“ – kto čo priniesol, čo sa dá „uloviť“. Samotné jednanie začalo po desiatej hodine. Predseda SSG všetkých privítal, prečítal mená ospravedlnených a informoval o dianí v SSG od posledného stretnutia (3 čísla bulletinu, členská základňa klesla o dvoch členov – 3 noví a 5 zomrelo, zomreli i dvaja bývalí prezidenti Welbund St.Gabriel – Dr.Stephan a Dr.Fiedler, obmedzený spolkový život i v zahraničných spoločenstvách, príprava na jubilejné stretnutie o rok, aktivity v Močenku). Hospodárka prečítala hospodársku správu za rok 2020 (bola uverejnená v minulom čísle v bulletinu Sv. Gabriel) a revízor revíziu správu. V diskusii M.Šajgalík informoval o pripravovanej súťažnej výstave jednorámových exponátov v Nitre (september 2021), tiež sa hovorilo o možných inauguráciách známok v Banskej Štiavnici, Zlatých Moravciach i dodatočnej inaugurácii v Nitre (100-ročnica prvých slovenských biskupov) a možnej inaugurácii známky M.Klimčáka a prípadne i vianočnej známky. Predseda SSG informoval o pripravovanej „Pamätnici – 30“ a navrhol, aby okrem tradičných príspevkov sa dala možnosť vyjadriť členom k nejakej otázke (porozmýšľajte nad otázkou a napíšte – no nie také, ktoré už boli v predchádzajúcich pamätniciach). Termín stretnutia už je v Charitnom domove v Dolnom Smokovci zabezpečený (29.4.-1.5.2022) – samozrejme, ak bude Charitný dom v prevádzke. Napokon sme sa dohodli aj na termíne jesenného stretnutia – sobota 16.október, kde? (je v ponuke aj Považská Bystrica, prípadne opäť Trenčianska Teplá – bude záležať od pandemickej situácie). Po skončení oficiálnej časti pokračovali diskusie i výmena filatelistického materiálu i odpoľudnia. Účastníci stretnutia odchádzali spokojní a obohatení o priateľské zážitky a mnohí i o pekný filatelistický materiál.

Rok sv. Jozefa

Pápež František vyhlásil mimoriadny Rok sv. Jozefa pri príležitosti 150.výročia vyhlásenia ženícha Panny Márie za patróna celej Cirkvi. Urobil tak dňa 8.decembra 2020 apoštolským listom *Patris corde* (S otcovským srdcom), v ktorom svätého Jozefa opisuje charakteristikami „milovaný otec“, „nežný a láskavý“, „poslušný“, „prijímajúci“, „tvorivo odvážny“, „pracovitý“ a držiaci sa v úzadí - „v tieni“.

O vyhlásenie svätého Jozefa za patróna Katolíckej cirkvi sa postaral bl. pápež Pius IX. dekrétom *Quemadmodum Deus* z 8.decembra 1870. Mimoriadny Rok sv. Jozefa, ktorý ustanovil pápež František na oslávenie 150.výročia tejto udalosti, potrvá do 8.decembra 2021.

Ako píše pápež František, na pozadí apoštolského listu *Patris corde* je pandémia COVID-19, ktorá nám dala pochopiť dôležitosť obyčajných ľudí, tých, ktorí ďaleko od svetiel reflektorov každý deň uplatňujú trpezlivosť, vstúpajú nádej a zasievajú spoluzodpovednosť. Práve tak ako sv. Jozef, „človek, ktorý prechádza bez povšimnutia, muž každodennej diskkrétnej a skrytej prítomnosti“. Predsa však je „bezkonkurenčným predstaviteľom v dejinách spásy“. Svätý Jozef v skutočnosti vyjadril konkrétne svoje otcovstvo tým, že „urobil zo svojho života dobrovoľné obetovanie sa v láske vložené do služby Mesiášovi“. A preto „bol kresťanským ľuďom vždy milovaný“. V ňom „Ježiš videl nežnosť Boha“, tú, ktorá nám dáva akceptovať našu slabosť, prostredníctvom ktorej sa zväčša uskutočňujú Božie plány. Boh nás totiž „neodsudzuje, ale prijíma nás, objíma, podopiera nás a odpúšťa nám“. Jozefovo otcovstvo sa prejavuje aj v poslušnosti Bohu: svojim „áno“ chráni Máriu a Ježiša, ktorého učí „konať Božiu vôľu“, spolupracujúc na „veľkom tajomstve Vykúpenia“. Zároveň je Jozef „otcom v prijímaní“, pretože „prijíma Máriu bez preventívnych podmienok“, čo je dôležité gesto ešte i dnes „v tomto svete, v ktorom psychologické, slovné a fyzické násilie na žene je evidentné“. Ale Máriin ženích je práve ten, ktorý dôverujúc v Pána prijíma v jej živote udalosti, ktorým nerozumie, s „odvahou a silou“, ktoré pramenia zo „sily Ducha Svätého“. Cez sv. Jozefa nám akoby Boh opakoval: „Nebojte sa!“, pretože „viera dáva význam každej udalosti, radostnej či smutnej“. Prijatie uskutočňované Jozefom „nás pozýva prijímať druhých bez vylučovania, takých, akí sú“, so „záľubou pre slabých“.

Patris corde ďalej ukazuje „kreatívnu odvahu“ svätého Jozefa, ktorý „vie premeniť problém na príležitosť tým, že vždy dáva na prvé miesto dôveru v Božiu prozreteľnosť“. Čelí konkrétnym problémom svojej rodiny, presne tak ako iné rodiny sveta, obzvlášť rodiny migrantov. Ako ochranca Ježiša a Márie, Jozef „nemôže nebyť ochrancom Cirkvi“,

jej materstva a Kristovho tela: každý núdzny je tým „Dieťaťom“, ktoré Jozef chráni. Dá sa od neho naučiť „milovať Cirkev a chudobných“. Poctivý tesár, Máriin manžel, nás učí aj tomu, akú „hodnotu, dôstojnosť a radosť“ znamená „jesť chlieb, ktorý je ovocím vlastnej práce“. Svätý Otec v tejto súvislosti poukazuje na prácu, ktorá sa stala „naliehavou sociálnou otázkou“ aj v krajinách s určitou úrovňou blahobytu. „Je potrebné chápať zmysel práce, ktorá dáva dôstojnosť“, „stáva sa účasťou na samotnom diele spásy“ a „príležitosťou na realizáciu“ pre seba samých a pre svoju rodinu, „prvotné jadro spoločnosti“.

„Otcom sa človek nerodí, ale sa ním stáva, keď sa ujíma starostlivosti o dieťa“ a keď preberá zodpovednosť za jeho život, poznamenáva ďalej pápež František. Žiaľ, v súčasnej spoločnosti sa často „deti zdajú byť sirotami bez otcov“, ktorí by boli schopní „uviesť ich do životnej skúsenosti“, nebrali ich upäto či vlastnícky, ale učili ich byť „schopnými rozhodnutí, slobody, štartu do života“. V tomto zmysle má Jozef prívlastok „najzdržanlivejší“, čo je „opakom ovládania“: on totiž „vedel milovať mimoriadne slobodným spôsobom“, „vedel nedávať sám seba do stredy“, aby položil do stredy svojho života Ježiša a Máriu. Jeho šťastie je „v sebadarovaní“. Nikdy nie znechutený a vždy dôverujúci Jozef zostáva v tichu, bez ťažkania si, ale v „konkrétnych prejavoch dôvery“. Jeho postava je teda výsostne príkladná - zdôrazňuje pápež František - vo svete, ktorý „potrebuje otcov a odmieta pánov“, odmieta tých, ktorí si mýlia „autoritu s autoritárstvom, službu so servilnosťou, konfrontáciu s utláčaním, dobročinnosť s asistencializmom, silu s deštrukciou“.

Vo filatelii nájdeme sv. Jozefa vo vyobrazeniach, ktoré nám zachytáva Biblia – zvlášť narodenie Ježiša Krista v betlehemskej maštali a poklona pastierov a Troch kráľov, ale i Jozefove sny, hľadanie prístrešia v Betleheme, obetovanie v chráme, útek do Egypta, dvanásťročný Ježiš v chráme, život v Nazarete.

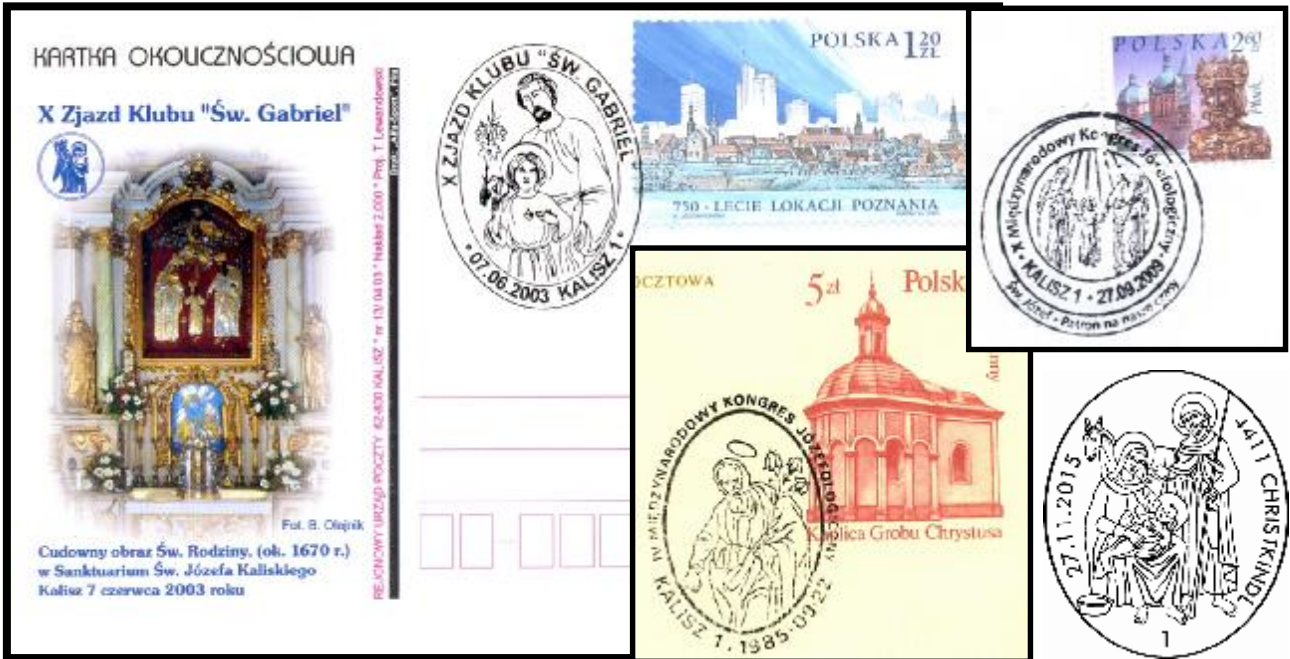
Sv. Jozef je tiež patrónom mnohých inštitúcií, viacerých krajín, po ňom sú pomenované aj mestá,... i toto všetko nájdeme na poštových dokumentoch.

Meno sv. Jozefa nosia (nosili) i mnohé významné osobnosti – pápeži, cisári, prezidenti, diktátori, vedci, umelci, športovci,...

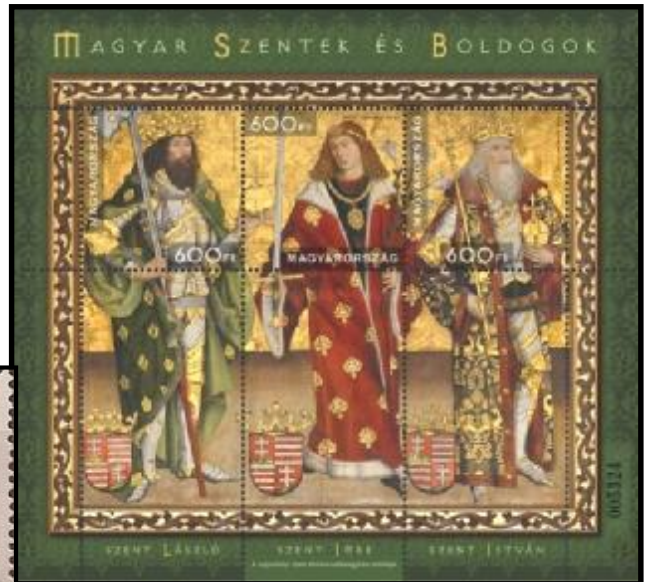
A napokon sa potešme ešte „josefovskými“ pečiatkami od našich severných susedov z Poľska a tiež pár pečiatkami rakúskeho vianočného „Chritkindl“, na ktorých sa nachádza i sv. Jozef.

Sv. Alžbeta a sv. Margita - svätice z uhorského kráľovského rodu

„Blahoslavení plačúci, lebo oni budú potešení. Blahoslavení tichí, lebo oni budú dedičmi zeme. Blahoslavení lační a smädní po spravodlivosti, lebo oni budú nasýtení. Blahoslavení milosrdní, lebo oni dosiahnu milosrdenstvo. Blahoslavení čistého srdca, lebo oni uvidia Boha. Blahoslavení tí, čo šíria pokoj, lebo ich budú volať Božími synmi.“

Krásne slová Ježišove z Evanjelia podľa Matúša. Dnes asi nenájdeme štátnych hodnostárov, ktorí by sa držali týchto slov. No v minulosti to bolo predsa trochu iné. Veď už prví uhorskí (aj naši) králi sa snažili o dodržiavanie cirkevných prikázaní a šírenie kresťanstva na území svojej krajiny. Dvaja z nich boli krátko po svojej smrti kanonizovaní. Svätý Štefan v roku 1083 spolu so synom Imrichom, Svoradom a Benediktom. A v roku 1192 nasledovala kanonizácia sv. Ladislava.

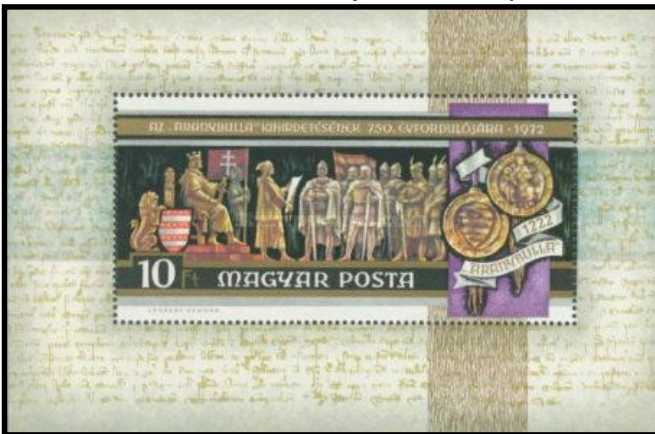
No nielen králi boli príkladom veriacim vo svojej krajine. Príkladným životom zasväteným Bohu žili aj členovia kráľovských rodín.

Prvým príkladom z nášho kraja je **sv. Alžbeta Uhorská Durínska** dcéra uhorského kráľa Ondreja II. Podľa niektorých dejepiscov sa narodila 7. júla 1207 na Bratislavskom hrade ako druhorodená dcéra kráľa Ondreja II. a jeho manželky Gertrúdy. Údajne mala hnedé vlasy a oči a už od malička vynikala múdrosťou a dobrotou.

Otec by sa potešil viac synovi, ale už od prvých rokov začal riešiť jej manželstvo, aby bolo šťastné a osožné pre kráľovstvo. Mama Gertrúda ju viedla po ceste kresťanskej výchovy a mravov, podľa ktorých sa má správať kráľovská princezná. Zvesť o malej princeznej sa rýchlo rozšírila po celej Európe. Už sa hrnuli ponuky na sobáš s kráľovskou dcérou. Nakoniec sa kráľ Ondrej II. dohodol s Durínskym vojvodom Hermanom, ktorý žiadal Alžbetinu ruku pre svojho prvorodeného syna a dediča Ľudovíta. Zásnuby prebehli rýchlo a bez problémov a Alžbeta sa začala chystať na odchod do Durínska na hrad Wartburg – sídlo vojvodu Hermana a jeho syna. Nešťastná kráľovná Gertrúda sa pred rozlúčkou snažila svojej dcére odovzdať čo najviac skúsenosti do života a nábožnosti, k čomu Alžbeta prejavila mimoriadny záujem. Keď mala Alžbeta 4 roky

prichádza z Wartburgu veľký sprievod aby si odviezol svoju budúcu pani. Otec odovzdal Alžbetu do rúk člena sprievodu Waltera de Vargila so slovami: „Tento drahý poklad zverujem tvojej rytierskej cti.“ Rytier odpovedal úprimne: „Budem ju chrániť a budem jej vždy verný.“ A napriek počiatocnej Alžbetinej nedôvere sa stal jej najvernejším spoločníkom. Po dlhej ceste konečne dorazili na hrad Wartburg, kde Alžbetu prijali veľmi milo a so všetkými poctami ako sa patrí na kráľovskú dcéru. Po prvýkrát sa stretla so svojím budúcim manželom Ľudovítom, ktorého zatiaľ mala osloviť ako svojho brata. Kňažná Žofia ju pritúlila a uistila ju že bude teraz jej nová mama a bude dbať o jej blaho. Roky letia a Alžbeta dospieva. Hrad Wartburg jej už nie je taký cudzí, najmä keď jej spoločnosť robí jej snúbenec Ľudovít. No napriek tomu že má na hrade všetko, častejšie sa utieka k Bohu a hľadá uspokojenie v pomoci chudobným. To sa však nepáči mnohým Ľudovítovým príbuzným. V roku 1221, keď mala Alžbeta 14 rokov uzavrela s Ľudovítom manželstvo. Bolo to šťastné manželstvo, z ktorého sa narodili tri deti - syn a dve dcéry. Alžbeta je milujúca matka, ale vždy si dokáže nájsť čas pre svojich chudobných a hladných, ktorí sa stále ku nej utiekajú. V roku 1222 sa na krátko zastavila aj s manželom v Bratislave, kde navštívila svojho otca. Matka jej zahynula pri pokuse o atentát na kráľa, keď ju útočník prebodol nožom. Jej starší brat Belo sa snaží získať

trón svojho otca, v čom ho časť šľachty aj podporuje. Bola to smutná návšteva. Po návrate do Durínska odchádza Ľudovít na krížovú výpravu, z ktorej sa už nevrátil. Správy majetkov sa ujal švagor Henrich. Ten nikdy nesúhlasil s Alžbetiným dobročinným a teraz po smrti Ľudovíta sa mohol prejaviť. Alžbetu aj s tromi deťmi vypoklonkoval zo zámku, napriek tomu, že ona bola dedičkou. Správa o vyhostení kňažnej sa rýchlo rozniesla a dozvedel sa o tom aj uhorský kráľ – Alžbetin otec.

Ponúkol jej návrat domov no ona odmietla. Deti zverila do opatery kláštrom a sama sa venovala chudobným a chorým. Z Wartburgu odchádzajú za Alžbetou dve jej dvorné dámy, ktoré jej priniesli truhlicu s cennosťami čo si ona priniesla ešte z Bratislavy. Podľa vzoru svätého Františka z Assisi sa vzdáva svojho majetku a rozdeľuje ho chudobným. Prichádza ponuka na sobáš od nemeckého cisára Fridricha II., ktorá mohla vyriešiť Alžbetinu ťažkú situáciu. No ona ju odmietla. Švagor Henrich si uvedomil svoje konanie a zmieril sa s Alžbetou. Dokonca jej uvoľnil aj časť dedičstva. Ona však nechce bývať na Wartburgu a sťahuje sa do Marburgu, kde postavila nemocnicu pre chudobných – nemocnicu Františka. Naďalej sa venuje chorým, no už aj ona chorľavie. Snaží sa získať pre myšlienku pomoci chudobným čo najviac ľudí, čo sa jej aj darí. No choroba ju premáha a 17. novembra 1231 jej Alžbeta podľahne. Smutná zvesť sa rýchlo rozšírila a ľudia ju oplákavali. No ostalo po nej veľa dobrého – hospice, nemocnice a útulky pre chudobných. Aj na Slovensku máme veľa pamiatok po našej rodáčke – Dóm sv. Alžbety v Košiciach, Modrý kostolík v Bratislave a množstvo ďalších pamiatok. Za svätú ju vyhlásil pápež Gregor IX. v roku 1235.

Druhým príkladom nábožného života v najvyšších kruhoch je **princezná Margita** – dcéra uhorského kráľa Bela IV. a neter sv. Alžbety Uhorskej.

Obdobie vlády kráľa Bela IV. bolo poznačené nájazdmi divokých mongolských kmeňov. V roku 1241 utrpelo uhorské vojsko ťažkú porážku od Mongolov pri rieke Slaná. Kráľ Belo IV. si zachránil život útekem do cudziny. Mongoli – Tatári ho naďalej prenasledovali. Kráľ v modlitbách prisľúbil, že dieťa ktoré s manželkou očakával obetuje Bohu, ak sa krajina zachráni pred tatárskou skazou. A naozaj, Tatári sa nečakane

zastavili a vrátili sa späť do svojej krajiny. Zomrel totiž ich veľký chán a veliteľ vojska Batu chcel zaujať jeho miesto. V roku 1242 sa v Dalmácii na zámku Klis neďaleko Splitu narodila uhorskému kráľovi dcéra, ktorá dostala meno Margita. Kráľ dodržal svoj sľub a keď malo dievča tri a pol roka odovzdal ju otec do dominikánskeho kláštora v meste Veszprém. V roku 1252 Margitu preložili do kláštora na Ostrove králikov, ktorý bol na rieke Dunaj v dnešnej Budapešti a založil ho sám uhorský kráľ Belo IV. V roku 1255

zložila v tomto kláštore rehoľné sľuby a začala svoju službu Bohu. Jej otec kráľ Belo IV. sa ju aj napriek svojmu sľubu snažil dostať z kláštora von no ona to odmietala. Odmietla aj ponuku na sobáš od českého kráľa Přemysla Otakára II. Možno aj preto aby nedošlo k porušeniu otcovho sľubu Bohu. Svoj nasledujúci život strávila v modlitbách, kajúcnosti a pracovných povinnostiach. Aj napriek svojmu pôvodu sa nevyhýbala nijakej práci. Práve naopak, sama si hľadala služby, ktoré nie každý zvládal. Pomáhala chudobným a chorým všade kde sa dalo. Dokázala sa vžiť do ich situácie a starala sa o liečbu a hygienu chorých. Svoj krátky život dokonala vyčerpaná vo svojom kláštore 18. januára 1270. Ihneď po smrti sa jej hrob stal pútnickým miestom a ostrov premenovali na Margitin ostrov. Už v roku 1277 začal proces dokazovania jej svätosti. Z týchto údajov máme najviac informácií o jej živote. V roku 1789 schválili jej kult a 9. novembra 1943 ju pápež Pius XII. vyhlásil za svätú. Je zobrazovaná s ľaliou, kvetom čistoty a s kráľovskou korunou pri nohách, symbolizujúcou vzdanie sa svetských pôžitkov. Za zmienku stojí aj to, že niektorí historici udávajú za miesto jej narodenia hrad Zniev. Cestou na tento hrad sa môžeme zastaviť aj pri Kaplnke Svätej Margity Uhorskej, kde sa každoročne na sviatok Svätých Cyrila a Metoda koná púť so Svätou omšou.

cingulum, časti bičov a prútov, ktorými sa Margita šľahala. Matej Bel bol presvedčený, že posledná dominikánska abatiša tieto pozostatky, vtedy ešte „len“ blahoslavenej Margity Uhorskej zamurovala niekde do krypty.

Týmito slovami opisuje budúcu sväticu legenda spísaná po jej smrti.

„Svätá dievčina vyhýbajúca sa každej márnivosti tela odložila košeľu a odvtedy nenosila ľanové plátno... po dvanástom roku mala hrubé a veľmi drsné rúcho z konských vlasov a prasacích štetín... do spodného okraja rukávov si dala zašit kamene a akoby ani to nepostačovalo, nosila pod rúchom železnú obruč, ktorá neprestajne zvierala jej veľmi útle telo... pretože ustavične padala na kolená, praskala jej pokožka a vytvorili sa jej tvrdé mozole... Telo mala celé pripravené na bičovanie, údermi zasahovala chrbát aj boky, každú noc sa bičovala a trestala raz prútmi, inokedy trňmi, po celom panenskom tele tiekla krv, aby nahradila tú krv, ktorá vytekla z Vykupiteľovho tela...“

Toto sú stručné životopisy dvoch princezien – svätíc, ktoré majú mnoho spoločného so Slovenskom a môžu byť príkladom aj v dnešnej dobe. Aj poštové správy si ich uctili vydaním pekných známok.

J.Rusnák

Biskup Ján Vojtaššák a jeho pobyt v Oravskej Lesnej

V tomto článku by som chcel upriamiť pozornosť na pobyt otca biskupa Jána Vojtaššáka v mojej rodnej obci Oravská Lesná. Je to susedná obce Zákamenného – rodiska pána biskupa. V jeho životopisoch sa zvykne táto udalosť spomenúť maximálne jednou vetou. Hoci samotný pobyt nemal dlhé trvanie a bol iba krátkou epizódkou v biskupovom pohnutom živote, počas tých troch jesenných októbrových týždňov roku 1963 opäť zacítil krátkodobý závan slobody, mohol sa voľne pohybovať a navštíviť svoju rodnú Oravu.

Na základe amnestie prezidenta Slovenskej republiky Antonína Novotného zo 4.októbra 1963 bol biskupovi Vojtaššákovi podmienene odpustený zvyšok trestu. K jeho prepusteniu z výkonu trestu došlo predovšetkým vďaka prebiehajúcim rokovaniam medzi zástupcami ČSR a Svätej stolice. Prípis bol doručený do väznice v Prahe – Pankráci dňa 5.októbra. Biskup Vojtaššák opustil väzenie hneď na druhý deň, mesiac pred dovŕšením 86 rokov. Keďže miesto pobytu mu nebolo určené, rozhodol sa ihneď na druhý deň odcestovať k svojmu synovcovi Tomášovi Vojtaššákovi, farárovi v Oravskej Lesnej. Bola to

logická voľba, keďže najmä s pánom farárom Tomášom bol v neustálom kontakte počas jeho väzenských čias, ako pokrvnému príbuznému mu plne dôveroval a prostredníctvom neho ostával v rámci možností „v spojení“ so svojou diecézou. To samozrejme neuniklo pozornosti príslušníkom ŠtB, ktorí okrem iného dostávali o otcovi biskupovi informácie aj prostredníctvom nastrčených kolaborujúcich kňazov, ktorí otca biskupa počas výkonu trestu navštevovali. V článku od Róberta Letza z roku 2010 - *Slovenskí katolícki biskupi internovaní v Čechách v rokoch 1953–1968* nájdeme napr. tieto citácie zo spisov:

„Agenturně bylo zjištěno, že říms. [římsko] kat. [katolický] farář Trstenský Viktor, nar. 28.3.1908 v Trstene, t. č. mimo duchovní službu, udržuje styk s biskupem Vojtaššákem, t. č. Děčín, prostřednictvím synovce jmenovaného biskupa ř. [římsko] k. [katolického] faráře Tomáše Vojtaššáka z Oravské Lesné. Tomáš Vojtaššák informuje biskupa Vojtaššáka při návštěvách v Děčíně o situaci v Spišské diecézi a přináší od něj instrukce pro činnost Viktora Trstenského, který je pověřen funkcí tajného biskupa s pravomocí řídit diecézi...“

„Trstenský dostal od Vojtaššáka tajné fakulty a teraz je on ako prvý, ktorý má právo po stránke jurisdikčnej viesť diecézu. Informácie dostáva

a správy podáva biskupovi Vojtaššákovi cez farára Tomáša Vojtaššáka z Or. [Oravskej Lesnej]."

Ale späť k návratu otca biskupa do rodného kraja. Hneď v nedeľu 6.októbra ohlásil pán farár Tomáš Vojtaššák veriacim na svätej omši, že pán biskup bol prepustený a prichádza do Oravskej Lesnej s úmyslom zostať tu. Prvým rýchlikom sa vrátil na Slovensko do Čadce a odtiaľ najatým taxíkom do Oravskej Lesnej. Okrem pána farára Tomáša čakala na pána biskupa aj mama pána farára, pani Mária Vojtaššáková (švagriná pána biskupa) a pani Balarová so synom Jožkom, sestra a synovec pána farára Tomáša (biskupova neter), ktorí vtedy spolu bývali na fare v Oravskej Lesnej. Radosť z prekvapivého príchodu a zvitanie sa s pánom biskupom bolo nepredstaviteľne dojemné a srdečné.

Pán biskup si však nebol istý svojím ďalším osudom. Utvrdovali ho v tom dovtedajšie skúsenosti. A skutočne, už na tretí deň pobytu v Oravskej Lesnej ho vyhľadal a prekvapil ako „slobodného občana“ úradník z Povereníctva školstva a kultúry z cirkevného odboru a doručil mu predvolanie na Povereníctvo do Bratislavy, kde sa má rozhodnúť o jeho ďalšom trvalom pobyte. Tam mu bolo oznámené, že v Oravskej Lesnej ani na inom mieste Spišskej diecézy, a ani na Slovensku, nesmie ostať (pravdepodobne z obáv o veľký záujem veriacich o jeho osobu a jeho potenciálny ďalší vplyv na katolícku cirkev). Určili mu miesto pobytu v charitnom domove v Senohrabochoch, okres Praha - východ.

Pán biskup tak mohol stráviť v obci Oravská Lesná iba tri týždne. Počas nich slúžil súkromné sväté omše v Kostole sv. Anny (posledne slávil pán biskup verejnú svätú omšu v Oravskej Lesnej pravdepodobne ešte v roku 1948 počas vysluhovania sviatosti birmovania). Boli to tajné sväté omše za zamknutými dverami kostola, keďže verejne vystupovať mal pán biskup zakázané. Prebiehali skoro ráno, okolo pol šiestej až šiestej hodiny, v kostole bol iba pán kostolník a jeden až dvaja miništranti, ktorí pomáhali pri bohoslužbe. Bola to tradičná latinská omša (tzv. Tridentická omša), ktorá sa vtedy slúžila ešte tvárou k oltáru a v latinčine. V sakristii sa však potajme vždy nachádzalo pár ďalších veriacich, ktorí sa cez pána kostolníka, alebo cez farskú gazdinú dozvedeli, že pán biskup má svätú omšu.

Následne o pol siedmej mával vždy verejnú svätú omšu pán farár Tomáš. Často sa jej zúčastňoval aj pán biskup. Sedával na malej lavičke blízko sakristie. Veriaci z Oravskej Lesnej ho vtedy mohli zazrieť. Dlhoročné väzenie sa podpísalo na jeho zdraví, na pohľad bol veľmi vychudnutý a zoslabnutý, v tom čase už mal aj veľmi vysoký vek. Ale vo svojom vnútri ostal aj napriek dlhoročným trápeniam vyrovnaný a silný. Vo svojej viere zostal neoblomný, silno naviazaný na Pána Boha. Nezlomili ho ani časté výsluchy, ponižovania a ani mučenia vo vyšetrovačkách a väzenských celách, čomu prispela asi aj jeho silná goralská nátura.

Na fare sa stretol s niekoľkými Lesňanmi, napríklad s pánom Emilom Brišom, vedúcim pošty, s kostolníkmi Jurajom Brišom a jeho synom Ladislavom Brišom, s farskou gazdinou, pani Grofčíkovou, s Antonom Brišom, Ing. Jánom Gregom a jeho manželkou Julianou a s miništrantami, ktorí ho sprevádzali na tajných ranných bohoslužbách (bratia Opartyovci – Ján, Alojz, Anton, Vendelín Briš, Anton Briš mladší a ďalší).

Bratranci Emil a Ladislav Briš, ktorí mali už v tom čase automobil, konkrétne značky Wartburg, sprevádzali pána biskupa na ceste do jeho rodného Zákamenného. Tam, pri návšteve hrobu svojich rodičov, vyslovil želanie, že raz by chcel byť pochovaný tu, vo svojom rodisku.

Miesto svojho ďalšieho pobytu (nútenej internácie), Senohraby, si bol pozrieť už skôr, dňa 14.októbra 1963, definitívne tam odcestoval 28.októbra 1963. Ešte predtým zapísal do farskej kroniky vzácné slová:

„Mojou vrelou túžbou za štrnásť rokov žalárneho väzenia bolo a za to som sa každodenne modlil, aby som ešte za života k oltáru pristúpiť mohol. Moje prosby dobrotivý Pán Boh vyslyšal. Po prepustení z väzenia v 86 roku svojho veku, mohol som to uskutočniť po prvý raz v Oravskej Lesnej. V kostole, ku stavbe ktorého - a fary - ako veličianský farár, v rokoch 1910–1912, vymáhajúc a náhliac stavbu na patričných miestach a pomáhajúc vtedajšiemu farárovi v „Erdúdke“ - som sa nemalou účasťou pričínil. Je to zvláštne riadenie Božie, že po vyslobodení z toľkoročného žalára, práve v tomto kostole mohol som, cez toľké roky prechovávanú túžbu, cez tri týždne pri oltári utišovať a za celý ten čas vo fare pohostinné prístrešie nájsť. Za to ďakujem dobrému Pánu Bohu a prosím ho i budem prosiť, pokiaľ len budem žiť, aby dobrotivý Pán Boh žehnal ľudu tunajšej farnosti a žehnal i práci v nej pôsobiaceho terajšieho dušpastiera a ďalších nasledujúcich dušpastierov, aby nachádzali duchovnú radosť z bohabojných svojich veriacich, a tak spoločne úspešne pracovali na svojom duševnom spasení. K tomu nech prispeje i moje veľpastierske žehnanie.“ – Ján Vojtaššák

Takmer všetky biskupove osobné listy, jeho posledná pošta, ako aj osobný archív po jeho uväznení a neskoršom odsúdení, sa bohužiaľ stratili. Až na pár listov, ktoré uchoval pán farár Tomáš Vojtaššák v Oravskej Lesnej, chýba prakticky celá jeho osobná písomná pozostalosť. Existuje teda iba úradná korešpondencia a vyšetrovacie spisy, ktoré sa zachovali v archívoch. Aj z toho zlomku, z tých pár zachovaných listov, sa dozvedáme veľmi cenné informácie o živote otca biskupa v charitnom dome v Senohraboch. Aj napriek svojmu údelu neprestával povzbudzovať veriacich a šíriť slovo Božie.

Pán biskup Vojtaššák aj naďalej posielal listy do Oravskej Lesnej svojmu synovcovi, pánovi farárovi Tomášovi. Nechcel mu však robiť prípadné ďalšie problémy so Štátnou bezpečnosťou (s ktorou mal pán farár za časté kontakty s otcom biskupom už mnohokrát do činenia), preto mu listy zasielal aj nepriamo. Ako príklad poslúži priložená obálka odoslaná otcom biskupom Jánom Vojtaššákom zo Senohrabov dňa 13.1.1965, adresovaná poštárom Emilovi a Ladislavovi (mylne uvedený ako Ľudovít) Brišovi do Oravskej Lesnej. Tí následne list odovzdali pánovi farárovi Tomášovi Vojtaššákovi. Aj vďaka tomu, sa list pravdepodobne vyhol novej cenzúre a aj prípadnej strate. V obálke sa nachádzal list otca biskupa z 12.1.1965, z ktorého cituje mons. Viktor Trstenský v knihe *Sila viery, sila pravdy*.

„Nám ostáva iba jedno: kajúcne sa modliť a prosiť, žeby nás všemohúcnosť Božia nenechávala dlhšie v takomto položení, ale zviazala tú apokalyptickú šelmu v čo najkratšiu métu. Jediné, čo veriaceho kresťana potešuje a nádejou vzpružuje, je to, že Kristova Cirkev i uprostred toho svetového chaosu a všeobecnej duchovnej tmy jediná kráča pevne a neohrozene dopredu s fakľou, osvetľujúcou široko-daleko obzor, zaháňajúcou temnoty.“

Michal Ignaták

Sakrálne architektonické prvky, devocionálne a symboly vo filatelii (encyklopedický cyklus)

Na svete existujú rôzne druhy posvätných budov. Nie všade sa im hovorí kostoly, hoci u nás z dôvodu konfesijného zloženia obyvateľstva výrazne prevládajú.

Chrám (018)

Všeobecný a spoločný názov pre všetky kultové budovy (alebo komplexy budov) na vykonávanie bohoslužieb bez ohľadu na to, ktorej cirkvi alebo náboženstvu patria. Ide o neutrálne pomenovanie, ktoré potom jednotlivé náboženské smery špecifikujú vlastnými pojmami. Západní kresťania majú kostoly, východní kresťania slávia bohoslužby v cerkvách. V budhistickom prostredí sú to pagody a stúpy. Stúpa je orientálny chrám slúžiaci na uchovávanie relikvií a iných cenných predmetov súvisiacich s vykonávaním kultu. Pôvodne to boli prízemné náhrobky, ktoré sa postup-

ne zväčšovali a dostali podobu základného podstavca s kupolovitou nadstavbou. Pre ďalší architektonický vývoj bolo charakteristické zväčšovanie kupoly a jej pretiahnutie do výšky, čím sa zmenil celkový vzhľad, ktorý pripomína zvon. Zo stúp sa vyvinuli pagody – orientálne chrámy postavené v podobe viacposchodových štíhlych veží s vystupujúcimi stanovými strieškami. Tieto výnimočné architektonické skvosty sa dajú nájsť na známkach Indie, Vietnamu, Číny, Srí Lanky a iných krajín juhovýchodnej Ázie. Pre úplnosť je potrebné spomenúť aj starobylé antické a egyptské chrámy zasvätené tamojším božstvám a na americkom kontinente chrámy Mayov. Moslimovia za chrám považujú iba mešitu v Mekke, ostatné mešity sú pre nich

modlitebne. Podobne to majú zaužívané aj Židia keď za svoj jediný považujú bývalý chrám v Jeruzaleme a synagógy sú pre nich tiež len modlitebne.

Kostol (019)

Kostol ako sakrálna stavba má mnoho definícií a charakteristík, ktoré ho skoro výlučne spájajú s kresťanstvom. Kostoly však majú aj iné náboženstvá. V európskom prostredí (ale aj u nás) sa okrem katolíckych vyskytujú aj kostoly evanjelické a.v., kalvínske (Košice), baptistické (Chvojnica), metodistické, husitské (zručanina v Lúčke neďaleko Rožňavy), anglikánske a iné.

Prevažnou charakteristickou architektonickou črtou kostola je jeho výšková dispozícia daná predovšetkým vežou týčiacou sa dohora k nebesiam. Aby sa jeho majestátnosť a dôstojnosť ešte zvyšovala

stavali ho (ak bola taká možnosť) na rôznych vrškoch a iných prírodných vyvýšeninách. Ako zvláštne a výnimočné posvätné miesto, miesto stíšenia a pokoja a v neposlednom rade aj miesto útočiska a ochrany bol v mnohých prípadoch obohaný ochranným múrom. Kostol takto dlhé storočia dominoval vidieckej i mestskej architektúre až kým mu nezačali konkurovať a aj ho postupne prevyšovať iné svetské stavby najmä panelové obytné domy, hotely, priemyselné a inštitucionálne budovy, technické zariadenia a iné architektonické monumenty. V súčasnej dobe sa pri projektovaní a stavbe nových kostolov berie do úvahy skôr význam a úloha eucharistického spoločenstva ako jeho vonkajšia, najmä výšková monumentalita.

Modlitebňa (020)

Modlitebňou je nazývaná stavba (resp. miestnosť), ktorá slúži k modlitbe a bohoslužobnému zhromaždeniu. Ako sme už vyššie spomenuli moslimovia majú svoje modlitebne v mešitách a židia v synagógach. Okrem nich majú svoje modlitebne aj niektoré protestantské a iné menšie cirkvi.

Lubomír Kaľavský

Svätý Ľudovít IX. - patrón Francúzska a 3. rádu františkánov 750. výročie úmrtia

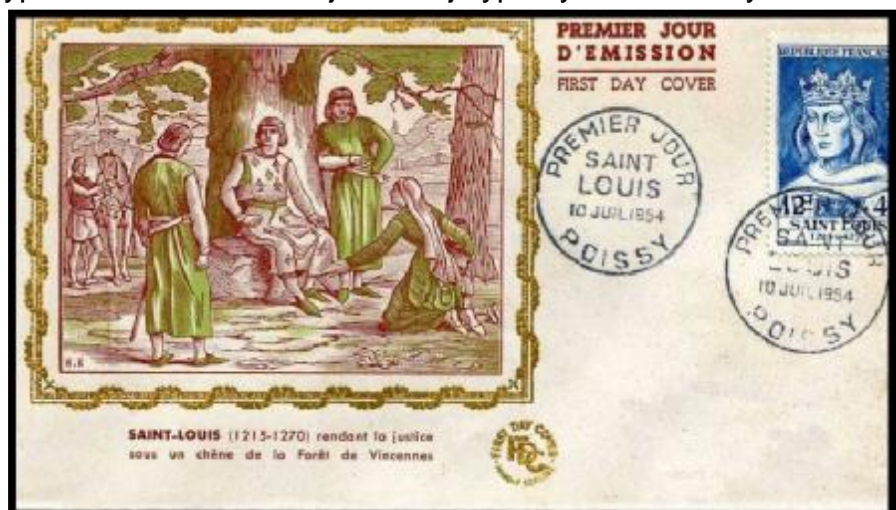
Francúzsky kráľ Ľudovít IX. Svätý je jedným z najvýznamnejších európskych panovníkov stredoveku. Stelesňoval ideály stredovekého rytierstva, vynikal zbožnosťou, dodržiaval pôst a pokánie, staral sa o chudobných. Jeho vláda sa označuje aj ako stredoveký zlatý vek., keď francúzske kráľovstvo dosiahlo hospodársky vrchol.

Svätý Ľudovít IX. (1214–1270), francúzsky kráľ z rodu Kapeťovcov bol korunovaný v roku 1226 v Remeši (Reims). Kým dosiahol plnoletosť, regentkou bola jeho matka Blanka Kastílska. Spolu s pápežským legátom udržala stabilitu kráľovstva, odrazila útoky anglického kráľa Henricha III. Našla svojmu synovi manželku a v roku 1234 sa oženil s Margaretou Provensálskou.

Zúčastnil sa dvoch krížiackych výprav s cieľom zastaviť inváziu moslimov a oslobodiť Kristov hrob. V roku 1244 kráľ vážne ochorel a sľubom sa zaviazal, že keď vyzdravie, vyberie sa na krížovú výpravu. Svoj zámer splnil a roku 1248 vyplával na čele siedmej krížovej výpravy do Palestíny. Miestom

prezimovania sa stal Cyprus s cieľom útoku na Egypt, ktorého sultán vládol aj nad Palestínou. Bez boja obsadil prístav Damietta v delte rieky Níl, ale pri ťažení do vnútrozemia bol porazený a zajatý aj so svojimi vojakmi pri Mansourah. Kráľ sa zo zajatia vyslobodil aj so svojim vojskom vrátením Damiette Egypťanom. Odplavil sa

do Jeruzaleme a až do roku 1254 pôsobil v Akko, aby usporiadal pomery a život

kresťanov v mestách Akko, Jaffa, Cezarea a Sidon. V apríli 1254 sa nalodil a vrátil sa do Francúzska.

Po návrate sa pustil do reforiem. V súlade so IV. lateránskym koncilom zakázal súkromné vojny a tzv. Božie súdy („skúšky“ vodou a ohňom). V roku 1263 zaviedol kvalitné mince s kráľovským rodovým erbom, laliou. Reformoval súdnicstvo. Vyvinul francúzske kráľovské súdnicstvo, pričom on bol najvyšším sudcom. Zaviedol prezumpciu nevinu. Určil tresty za prostitúciu, za rúhanie, za úžeru a hazardné hry. Preskúmal súdne spory, stíhal nezodpovedným úradníkov.

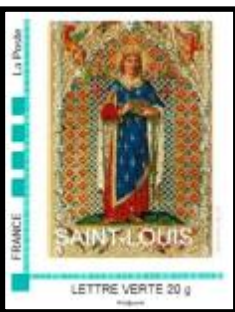

Za vlády Ľudovíta IX. postavili početné budovy, kláštory a kostoly vrátane slávneho ranogotického skvostu francúzskeho umenia, Saint-Chapelle (Svätá kaplnka) v Paríži, kde uložili relikvie Kristovho utrpenia, najmä Kristovu trňovú korunu, ktorú sv. Ľudovít získal od cisára Balduina II. z Konštantinopolu. Saint-Chapelle je vlastne architektonický relikviár, skladá sa z dvoch kaplniek nad sebou, spojených vnútorným schodiskom. Kráľ tu zhromaždil veľkú kolekciu relikvií. Okrem Kristovej trňovej koruny sa tu nachádzajú: dva veľké fragmenty sv. Kríža, železný hrot kopije, ktorou bol prebodnutý Kristus bok, časť Kristovho rubáša, kameň z Božieho hrobu a iné. Tu, vedľa trňovej koruny Pána spočíva aj hlava francúzskeho kráľa Ľudovíta IX. Svätého.

Za jeho vlády boli položené v r.1257 základy pozoruhodnej parížskej univerzity (podporil Roberta zo Sorbonny), neskôr známej ako Sorbonna. Podporoval výstavbu Katedrály Notre-Dame, v ktorej blízkosti dal postaviť aj spomínaný Saint-Chapelle. Vrchol rozkvetu dosiahla aj knižná iluminácia a maľba na sklo - vitráže, strediskom ktorých sa stal Paríž.

V roku 1267 sa kráľ rozhodol zorganizovať ôsmu krížovú výpravu. Bola to posledná krížová výprava, ktorá bola rovnako neúspešná ako siedma. Nikto sa k nemu nepridal okrem jeho brata Karola I. z Anjou, kráľa Sicílie, ktorý ho presvedčil, aby výprava smerovala cez Tunis, Egypt až do Jeruzalema. V júli 1270 sa vylodil v blízkosti Kartága, aby čakal na príchod brata. Tu v sparnom lete a pri nedostatku vody väčšina jeho armády zomrela na epidémiu a nakoniec ochorel a zomrel aj francúzsky kráľ Ľudovít IX. Svätý a jeho syn Tristan. Krátko pred smrťou povedal: „Nikdy by som neveril, že umieranie bude také ľahké“. Zomrel s úsmevom na tvári. Francúzska časť výpravy sa potom vrátila domov. Touto výpravou sa história križiackych výprav ukončila.

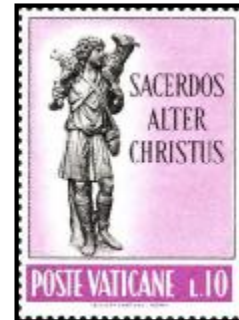

Sv. Ľudovít bol príkladným manželom a otcom 10 detí, ale aj skutočným otcom vlasti. Jeho vládu charakterizuje zmysel pre spravodlivosť a sila viery. Jeho európski spoluvládcovia si ho vážili ako čestného, morálne bezúhonného vládcu. Je jediným kanonizovaným kráľom Francúzska. Už v roku 1297 bol pápežom Bonifácom VIII. vyhlásený za svätého. Ľudovítovo telo sa stalo relikviou. Časť je v Tunise, jeho srdce je v opátstve Monreal pri Palerme na Sicílii a v Katedrále St. Denis v Paríži uchováva jeho prst. Prst a zub sú vďaka českému kráľovi Karolovi IV. uložené aj v Katedrále sv. Víta v Prahe. Členovia III. rádu sv. Františka z Assisi ho slávia vo františkánskych kostoloch ako patróna III. rádu. Svätý Ľudovít IX. je národným patrónom Francúzska a všetkých miest, ktoré nesú jeho meno (St. Luis v USA a v Kanade - Quebecu). Pri príležitosti 800.výročia narodenia v roku 2014 sa vo Francúzsku konali veľkolepé oslavy a početné podujatia.

Katarína Vydrová

Dobry pastier na známkach

Prví kresťania mali k obrazu Dobrého pastiera zvláštnu úctu. Svedčia o nej početné nástenné maľby, reliéfy a náhrobky v katakombách, ktoré sa nám zachovali zo začiatku 3. storočia.

V Katolíckych novinách z 25. apríla 2021 bol uvedený obrázok „Malý Ježiš ako Dobry pastier.“ Autor obrazu bol inšpirovaný dielom španielskeho barokového maliara Bartolomé Estébana Murilla (1618–1682). Malý Ježiško stojí, v jednej ruke drží pastiersku palicu, druhou drží ovečku. Originál, dielo Murilla, na ktorom malý Ježiš sedí, sa nachádza v Múzeu Prado v Madride. Španielska pošta v marci 1960

vydala sériu obrazov na známkach tohto slávneho maliara.

Ježiša ako Dobrého pastiera namaľoval aj taliansky renesančný maliar Raffael (1483–1520). Zobrazuje Ježiša Krista tesne pred nanebovstúpením, keď ustanovuje apoštola Petra za pastiera svojho stáda slovami: „Pas moje baránky! Pas moje ovce!“ Obraz patrí do série obrazov – kartónov zo Skutkov apoštolov, ktoré Raffael vytvoril v roku 1515 na žiadosť pápeža Leva X. Podľa týchto kartónov boli v bruselskej dielni Pietra van Aelsta vyhotovené gobelíny a zavesené na dolných stenách Sixtínskej kaplnky na Vianoce 1519. Raffael ich mohol vidieť, pretože v apríli 1520 zomrel. Gobelíny boli neskôr zvesené, lebo v roku 1535 v Sixtínskej kaplnke začal maľovať Michelangelo fresku Posledný súd. Odvtedy gobelíny neboli vystavené pohromade na pôvodnom mieste. Stalo sa tak až na počesť 500.výročia úmrtia Raffaela. V dňoch 17.–23.2.2020 mohli návštevníci Vatikánskych múzeí v Sixtínskej kaplnke obdivovať 10 gobelínov po polstoročí vo svojej dávnej nádhere.

Predlohy, sedem kartónov, sa dnes nachádzajú vo Victoria and Albert Museum v Londýne. Medzi nimi je aj obraz „Kristus poveruje Petra“, tempera na papieri prenesená na maliarske plátno o veľkosti 390x440 cm, ktorý vyobrazený na hárčeku a 3 známkach (details) vydaných v roku 1983 pri príležitosti 500.výročia narodenia Raffaela. Tristan da Cunha je názov skupiny ostrovov vulkanického pôvodu v južnej časti Atlantiku, ktoré patria k zámorským ostrovom Spojeného kráľovstva. Patria medzi najizolovanejšie ostrovy sveta. Úradný jazyk je angličtina a národné motto znie: „Naša viera je naša sila.“

Biskup Pavol Mária Hnilica SJ (1921-2006)

Pavol Hnilica sa narodil 30.marca 1921 v Uňatíne, v rodine chudobných roľníkov ako najstarší z ôsmich detí. Po skončení povinnej školskej dochádzky pracoval ako robotník na stavbe ciest. V rokoch 1939-1940 navštevoval meštiansku školu v Krupine, aby pokračoval na gymnáziu v Kláštore pod Znievom. V roku 1941 vstúpil do jezuitskej rehole, preto musel prerušiť gymnaziálne štúdium, aby v Ružomberku absolvoval povinnú vstupnú prípravu na život v reholi - noviciát. Po jeho skončení v roku 1943 mohol pokračovať na gymnáziu v Kláštore pod Znievom. Maturoval, z dôvodu blížiaceho sa prechodu frontu, v Trnave už vo februári roku 1945. Po maturite odišiel študovať filozofiu do Brna a neskôr do Děčína. Na štúdium teológie sa vrátil do Trnavy, odkiaľ ho v apríli 1950 deportovali do Jasova, v dôsledku násilného zásahu proti mužským rehoľiam. Neskôr ho presunuli do Podolínca a potom do Pezinka. Keďže mal 9.októbra 1950 nastúpiť na vojenský výcvik, z Pezinka ho koncom septembra prepustili.

Ihneď po prepustení odcestoval do Rožňavy, nakoľko mu bolo známe, že rožňavský biskup tajne svätí kňazov. Tak sa stalo, že aj jeho 29.septembra 1950 biskup Róbert Pobožný vysvätil za kňaza. Z rozhodnutia rehoľných predstavených bol potom 2.januára 1951 vysvätený za biskupa. Zase to bol biskup Róbert Pobožný, ktorý ho konsekroval. Biskup Hnilica potom tajne vysviacal rehoľníkov, ktorí po zatvorení kláštorov tajne dokončili teologické štúdium. Tak vysvätil za biskupa Jána Chryzostoma Korca. V roku 1952 biskup Hnilica ušiel za hranice a v Ríme navštevoval prednášky na Pápežskej Gregoriánskej univerzite, aby si prehĺbil svoje teologické štúdium.

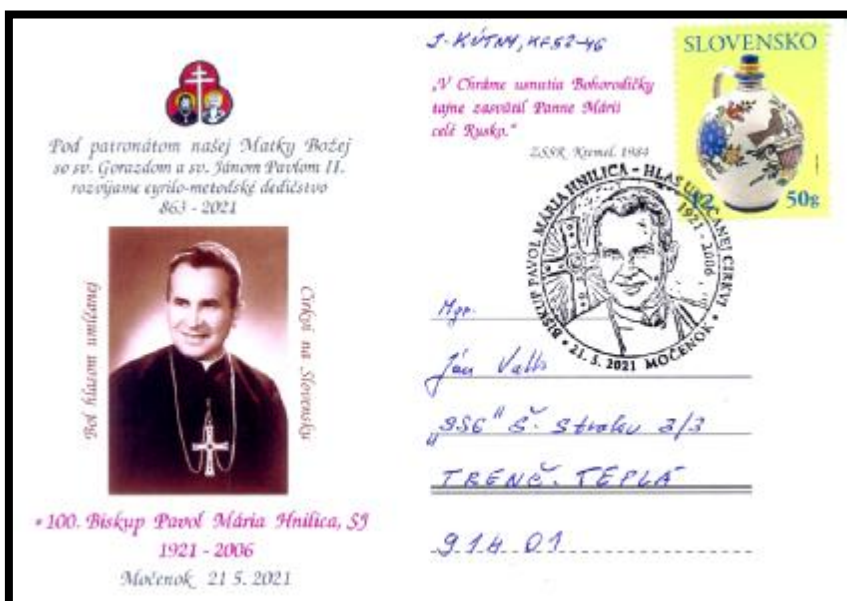
Počas II. vatikánskeho koncilu bol spočiatku poradcom, ale keď sa Pavol VI. rozhodol zverejniť jeho biskupskú hodnosť, zúčastňoval sa na zasadaniach ako jeden z koncilových otcov. Úzko spolupracoval s Chiarou Lubichovou a hnutím Fokoláre, aj s Matkou Teréziou z Kalkaty. V roku 1968 pomohol matke Tereze založiť jej prvý dom v Ríme a a v roku 1991 na Slovensku v Čadci.

Priamo v moskovskom Kremli v chráme tajne (počas prehliadky) zasvätil celé Rusko Panne Márii, na žiadosť Panny Márie (posolstvo z roku 1917 vo Fatime) a pápeža Jána Pavla II. Stalo sa to 24.marca 1984.

Z emigrácie sa vrátil na Slovensko až na Vianoce 1989. Po veľmi aktívnom živote trávil dôchodok vo svojom byte v Ríme v Taliansku. 25.marca 2004 bola pápežsky schválená asociácia pápežského práva „Pro Deo et fratribus - Rodina Panny Márie“, ktorej bol prezidentom. Leto 2006 strávil v kláštore Božieho Milosrdenstva tohto spoločenstva v južných Čechách na Nových Hradoch, kde v nedeľu 8.októbra 2006 zomrel. Pochovali ho 18.októbra 2006 v krypte Katedrály sv. Jána Krstiteľa v Trnave.

Biskup Hnilica svojou pravdou o komunizme a svojím nekompromisným antikomunizmom nie vždy nachádzal porozumenie. Nebol však ochotný hľadať kompromisy tam, kde nie sú možné, ale vždy hľadať pravdu, pretože len pravda je zárukou skutočnej slobody.

Močenší gabrielisti si storočnicu jeho narodenia pripomenuli príležitou poštovou pečiatkou a vkusným lístkom.

Novinky Slovenskej pošty – kresťanská tematika

14.4.2021: XXXII. letné olympijské hry v Tokiu

- nominálna hodnota: 1,55€
- autor výtvarného návrhu: Nana Furiya
- tlačiareň: Tiskárna Hradištko, s.r.o.
- technika tlače: ofset
- náklad: 1.000.000 kusov

Na portáli Slovenskej pošty môžeme sa dozvedieť k tejto známke nasledovne:

Olympijské hry sa vracajú do japonského Tokia. Uplynulo päťdesiatšesť rokov odvtedy, ako sa v metropole konali Hry XVIII. olympiády 1964 s úspešnou medailovou bilanciou aj pre slovenských olympionikov, ktorí pretekali za Československo.

Tokio malo usporiadať olympijské hry už v roku 1940, ale po napadnutí Číny Japonskom boli hry pridelené fínskym Helsinkám. Z dôvodu vojnových udalostí sa Hry XII. olympiády 1940 v Helsinkách nakoniec neuskutočnili. Tokio neuspelo ani s kandidátúrami na olympijské hry 1960 a 2016.

Medzinárodný olympijský výbor rozhodol o pridelení Hier XXXII. olympiády 2020 Tokiu na svojom 125.zasadnutí v Buenos Aires 7.septembra 2013. Spomedzi trojice kandidátov Tokio, ktoré vstupovalo do kandidatúry s mottom „Objavte budúcnosť“, získalo najviac hlasov už v prvom kole (42). Keďže Istanbul aj Madrid mali v prvom kole rovnaký počet hlasov (po 26), o finalistovi sa rozhodovalo v dodatočnom hlasovaní. V ňom hlavné mesto Turecka zvíťazilo 49:45. Tokio v druhom, finálovom kole zdolalo Istanbul v pomere hlasov 60:36.

V programe olympijských hier je 28 športov, 165 súťaží pre mužov, 156 pre ženy a 18 zmiešaných, resp. otvorených súťaží. Organizátori Hier XXXII. olympiády 2020 v Tokiu navrhli do olympijského programu pridať päť nových športov. Diváci tak budú môcť ako doplnkové športy sledovať aj zápasia v bejzbase/softbale, karate, skateboardingu, športovom lezení a surfovaní, ktoré schválil Medzinárodný olympijský výbor, neprešiel bowling, squash a bojové umenie wu-shu. Organizátori rátajú s účasťou športovkyň na úrovni 48,2%, sú tak na najlepšej ceste zabezpečiť hry s najväčšou účasťou žien v histórii.

Pôvodný termín konania Hier XXXII. olympiády 2020 v Tokiu bol naplánovaný na 24.júla až 9.augusta 2020. Medzinárodný olympijský výbor však 24.marca 2020 oficiálne rozhodol o odložení olympijských hier v Tokiu na rok 2021. Dôvodom bola pandémia nového koronavírusu COVID-19. Ide o prvé odloženie olympijských hier v novovekej histórii, doteraz došlo iba k ich zrušeniu počas svetových vojen, v rokoch 1916, 1940 a 1944. Japonskí organizátori aj Medzinárodný olympijský výbor sa zhodli, že olympijské i paralympijské hry budú aj na budúci rok niesť názov Tokio 2020. Uskutočnia sa od 29.júla do 8.augusta 2021 s pôvodným názvom Hry XXXII. olympiády 2020 Tokio.

*S emisiou vychádza okrem FDC i nálepny list.
Na známke je slovenský štátny znak (dviokríž).*

16.4.2021: 100.výročie narodenia Štefana Romana

- nominálna hodnota: 1,00€
- autor výtvarného návrhu: akad. mal. Karol Felix
- autor líniovej rozkresby: akad. mal. Rudolf Cigánik
- tlačiareň: Tiskárna Hradištko, s.r.o.
- technika tlače: ofset
- náklad: 600.000 kusov

Na portáli Slovenskej pošty môžeme sa dozvedieť k tejto známke nasledovné:

Životná púť 16-ročného chlapca z dediny na východnom Slovensku do sveta priemyselných, politických, cirkevných a kultúrnych dejateľov sa stala legendou. Štefan Boleslav Roman sa narodil 17.apríla 1921 vo Veľkom Ruskove pri Trebišove. V roku 1937 odišiel do Kanady. Tam pracoval na farme i v automobilke, bol aj vojakom Kanadskej armády. Svoju inteligenciu a húževnatosť v novom prostredí vhodne zužitkoval. V roku 1945 začal obchodovať s bankskými akciami. Následný nákup koncesie na ťažbu v Elliot Lake katapultoval Š. B. Romana na vrcholné pozície v ťažobnom priemysle. Spoločnosť Denison Mines Ltd. vlastnila najväčšie uránové bane na svete. Štefan Boleslav Roman dostal prezývku Uranium King a jeho spoločnosti nazývali Roman Empire.

Š. B. Roman bol už v mladosti aktívnym organizátorom kultúrneho a spoločenského života Slovákov v Kanade. Ekonomické zázemie i medzinárodné styky mu neskôr umožnili predstaviť svetu tzv. slovenskú otázku. V roku 1970 zvolal do New Yorku zástupcov slovenských krajanských organizácií z celého sveta, kde sa dohodli na založení spoločnej reprezentácie v zápase o štátnu samostatnosť a demokraciu na Slovensku. Svetový kongres Slovákov definitívne ustanovili v roku 1971 v kanadskom Toronte. Š. B. Roman bol jeho predsedom od založenia až do smrti v roku 1988.

V duchovnom erbe Š. B. Romana mal svoje miesto aj symbol gréckokatolíckej cirkvi. V roku 1968 sa zaslúžil o jej obnovenie v Československu, pričínal sa o zriadenie Slovenskej cirkevnej provincie, ale aj o vznik Eparchie sv. Cyrila a Metoda v Toronte. V Markhame pri Toronte postavil monumentálnu Katedrálu Premenenia Pána podľa Chrámu Ochrany Panny Márie v rodnom Veľkom Ruskove. 15.septembra 1984 ju vysvätil pápež Ján Pavol II.

Š. B. Romana vyznamenali Radom veliteľa rytierov sv. Gregora Veľkého i Európskou cenou Karola IV. Tri kanadské univerzity mu udelili čestné doktoráty. Najvyššie kanadské vyznamenanie Order of Canada v deň svojich 67. narodenín už sám prevziať nemohol. Š. B. Roman, jedna z najznámejších slovenských osobností na svetovej scéne, zomrel 25 dní predtým, 23. marca 1988. Slovensko svojho velikána poctilo až v roku 1990 a to Národnou cenou Slovenskej republiky. V roku 1995 mu prezident Michal Kováč udelil najvyššie štátne vyznamenanie Rad Bieleho dvojkríža I. triedy in memoriam.

S emisiou vychádza okrem FDC i pamätný list.

11.6.2021: Technické pamiatky: Solivar v Prešove

- nominálna hodnota: 1,20€
- autor výtvarného návrhu: Mgr. art. Jozef Česla
- autor líniovej rozkresby: **akad. mal. Rudolf Cigánik**
- tlačiareň: Tiskárna Hradištko, s.r.o.
- technika tlače: ocelotlač z plochej platne v kombinácii s ofsetom
- náklad: 90.000 kusov

Na portáli Slovenskej pošty môžeme sa dozvedieť k tejto známke nasledovné:

Solivar v Prešove patrí medzi najvýznamnejšie technické pamiatky na Slovensku. Jedinečnosť a unikátnosť tohto areálu nemá v oblasti technických pamiatok podobného druhu na území Slovenska konkurenta a presahuje hranice Európy. Solivar sa zapísal do dejín nielen kvalitnou soľou, ale i pozoruhodným technickým zariadením, ktoré sa zachovalo dodnes.

Komplex objektov na čerpanie a varenie soli zo soľanky pochádza zo 17.storočia. Celý areál bol v roku 1968 vyhlásený za Národnú kultúrnu pamiatku, čím bol povýšený na unikát Slovenska.

Areál historického Solivaru sa rozprestiera na terajšom predmestí metropoly Šariša – mesta Prešov. Tvorí ho niekoľko samostatne stojacích budov s pôvodným technologickým a technickým zariadením. Medzi najvýznamnejšie zachované objekty patrí budova Gápľa postavená nad šachtou Leopold, zásobníky soľanky nazývané Četerne, Varňa (huta) František, Sklad soli (komore) či banská klopačka medzi miestnym obyvateľstvom nazývaná Turňa.

V roku 1571 sa pod vedením Wolfganga Styxa začala raziť prvá a zároveň najstaršia šachta v tomto ložisku, šachta Leopold. Bola vyhĺbená za jeden rok a dosiahla hĺbku 155 m. V roku 1674 bola nad ňou postavená budova Gápľa. Slúžila ako hlavná šachta na odťažbu kamennej soli, soľanky, jaloviny, vetranie a fárание baníkov. Postupne boli do ložiska hĺbené aj ďalšie šachty.

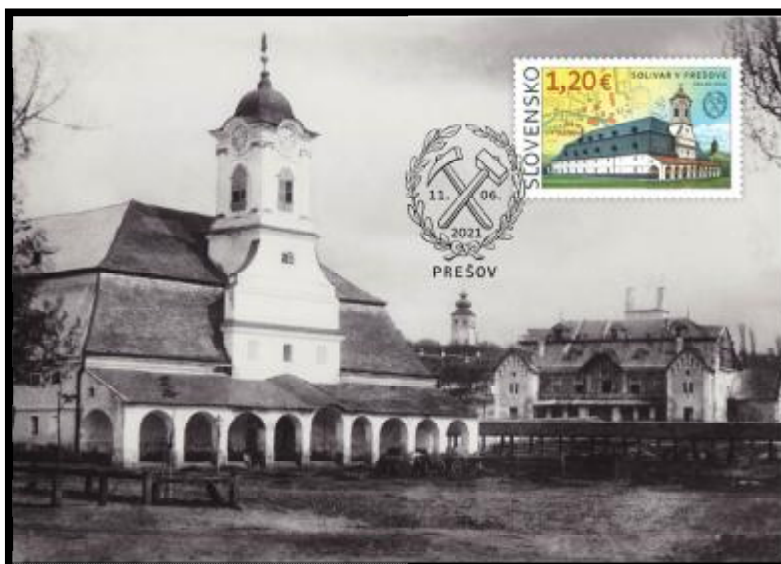
Rozhodujúci zvrät vo vývoji soľného závodu nastal o polnoci z 21. na 22.februára 1752, keď sa z opustenej štôlne privalila do bane voda a zaplavila všetky horizonty. Dňom 1.júla 1752 sa úradne zakázalo fárať do bane Leopold. Tento dátum sa považuje za prelomový, pretože definitívne ukončil ťažbu kamennej soli.

Zaplavenie baní donútilo vedenie závodu uvažovať o zmene spôsobu získavania soli. Celý areál začal meniť svoju podobu. Stavali sa ďalšie výrobné budovy, menila a zdokonaľovala sa technológia, až sa závod stal „veľkou fabrikou na soľ“.

Dnes už starý solivarský závod soľ neprodukuje. Jeho niekdajšia sláva oživa v novej podobe jedinečného múzea, ktoré nadväzuje na genius loci staroslávnej Soľnej Bane. Tento unikátny technický komplex s atribútmi jedinečnosti, monumentalita a geniality jeho tvorcov je významným artefaktom našich dejín.

S emisiou vychádza okrem FDC i carte maximum.

Na známke je v pozadí zvonica s krížom.

Kronika SV.GABRIELA

- v pandémie prišli pekné filatelistické pozdravy len z Rakúska

© Stiftsmuseum Millstatt
Das Benediktinerstift Millstatt wurde um 1070 gegründet, aber schon 1469 dem von Kaiser Friedrich III. gestifteten St. Georgs-Ritterorden als Residenz übergeben. Nach dessen Niedergang seit 1598 Residenz des Grazer Jesuitenkollegs, kam Millstatt nach der Aufhebung des Ordens 1773 unter staatliche Verwaltung (heute Österr. Bundesforste).

Ersttag
19.00.2021
9972 MILLSTATT AM SEE

Hl.
Pfr. Ján VALLO
Stefana Štraku 3/3
91401 TRNČIANSKÁ TEPLA
SLOVAKKI

Ersttag
19.00.2021
9972 MILLSTATT AM SEE

15.5.2021

15
2532 Jahre Schutzengelstiftung
1000 Jahre Schutzengelstiftung
2532 Jahre Schutzengelstiftung
1000 Jahre Schutzengelstiftung
15.5.2021

Giovanni Giuliani
Der seit 1711 im Stift Heiligenkreuz wohnende und tätige Giovanni Giuliani (geb. 1664 in Venedig, gest. 1744 in Heiligenkreuz) wurde 1720 von Abt Gerhard Weixelberger mit dem Entwurf und der Ausführung der Engelskulptur beauftragt.

Hl.
Pfr. Ján VALLO
Stefana Štraku 3/3
91401 TRNČIANSKÁ
TEPLA
SLOVAKKI

- opäť niečo od gabrielistov z Močenku

TR SLOVENSKO
50
1821 - 1877
15.5.2021 MOČENOK

Hl.
Ján Vallo
"890° - Š. Štraku 3/3
TRNČ. TEPLA"
91401

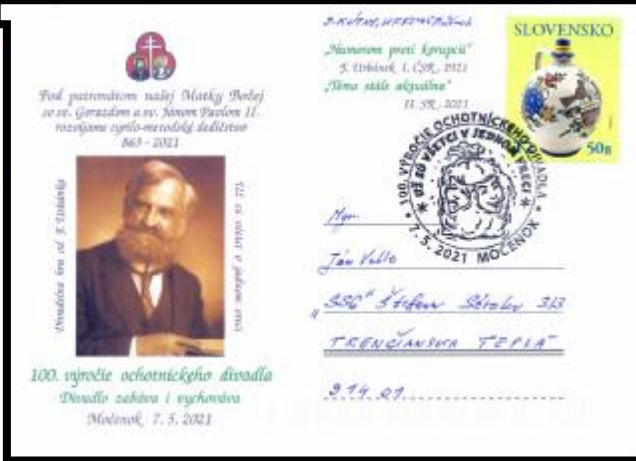
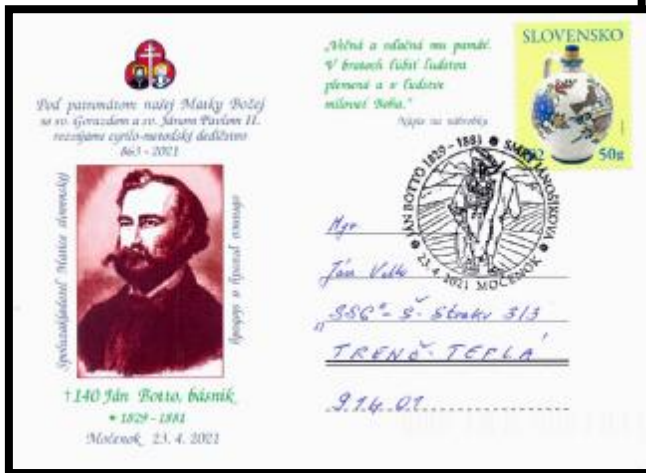
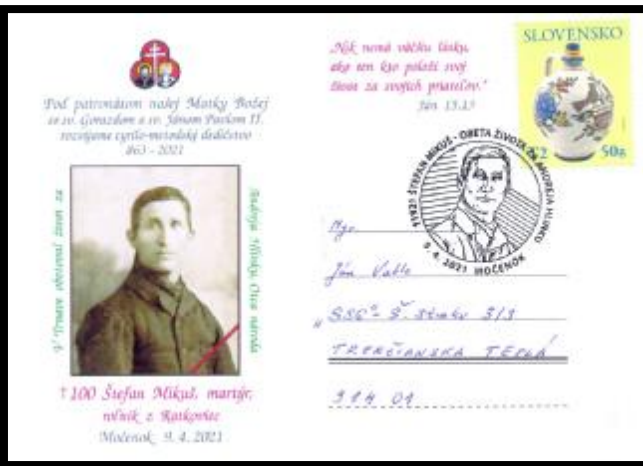
200 Janko Matijaška, autor slovenskej hymny "Nad Tatrou sa blýska"
Močenok, 5. 5. 2021

SLOVENSKO
50g
20.3.2021 MOČENOK

Hl.
Ján Vallo
"890° - Š. Štraku 3/3
TRNČIANSKA TEPLA"
91401

1951 Anton Tunega, Albert Pácz, Eduard Težak - členovia Poľskej ligy
Močenok, 26. 3. 2021

Zomrel Dr. Dietmar Fiedler (1938-2021)

Na Bielu (Veľkú) sobotu 3.apríla 2021 vo veku 83 rokov zomrel čestný člen nášho SSG Dr. Dietmar Fiedler.

Dietmar po ukončení práva na Univerzite v Innsbruku v roku 1961 pracoval ako okresný sudca, potom od roku 1965 nastúpil do hornorakúskej Raiffeisenbank, od roku 1978 v OÖ Landesverlag a od roku 1985 až do odchodu do dôchodku (2003) pôsobil ako výkonný riaditeľ v dedine pre ľudí so zdravotným postihnutím Altenhof am Hausruck. Angažoval sa aj v politickom živote, kde v svojom domovskom meste Puchenau (pri Linci), kde žil so svojou manželkou Hildegard (†2014) a dvoma deťmi (Georg a Monika) bol predsedom ÖVP (Rakúska ľudová strana – vnímaná ako stredopravá kresťansko-sociálna strana) a tiež 10 rokov i viceprimátorom mesta. V lineckej diecéze sa angažoval v skupinách „Pro Oriente“ a tiež „Rád rytierov Božieho hrobu v Jeruzaleme“, kde bol dlhší čas i ich predsedom.

Dietmar bol členom rakúskeho St.Gabriel od roku 1964. Bol dlhé roky jeho podpredsedom, redaktorom bulletinu a aktívne sa podieľal na organizovaní viacerých výstav, výletov,... Jeho exponáty: „Pokoj ľuďom dobrej vôle“, „Kresťania v odboji“, „Ale najväčšia z nich je Láska“, „200 rokov diecézy Linz“, „Objavený Starý zákon (Genezis)“, „Miriam“,... svedčia o jeho všestrannom zábere v kresťanskej filatelii. Angažoval sa i vo Weltbund St.Gabriel, kde bol i prezidentom (2000-2008) a viceprezidentom (1992-2000 a 2008-2019). Bol nenápadným, tichým, ale veľmi zanietým organizátorom gabrielistického života nielen v Rakúsku, ale i vo Weltbunde.

Prvýkrát som sa s ním stretol na Kongrese Weltbund St.Gabriel v Poznani (1992), potom veľakrát. Bol súčasťou asi každej akcie rakúskeho St.Gabriel a kongresov Weltbundu. Aktívne sa podieľal i na príprave nášho Kongresu v Nitre (2008). Pomohol mi svojimi radami i pri vedení SSG. Na Slovensku bol viackrát a veľmi „fandil“ nášmu SSG, nakoľko videl v ňom mladé spoločenstvo, ktoré má budúcnosť. Posledné dva roky mal silnú demenciu a tak už sme nemali ani osobné ani písomné kontakty. Zvlášť z tých jeho návštev Slovenska (niektorí i zo zahraničných stretnutí) ste ho mohli viacerí poznať a iste vždy pôsobil ako človek pokojný, priateľský, láskavý a usmievavý.

Spomeňme si na neho v modlitbe. Nech odpočíva v pokoji!

JV

Zomrela Ligia Michalak

Smutná správa prišla z poľskej Poznani. Manželka predsedu „Swiety Gabriel“ i člena nášho SSG Bogdana Michalaka – Ligia zomrela 27.apríla 2021 vo veku 81 rokov.

Bola dlhoročnou členkou poľského „Swiety Gabriel“. Jej exponát „Swieta Anna“ bol vystavený na viacerých výstavách. Publikovala mnoho článkov v poľskom bulletinu „Swiety Gabriel“ a tiež je spoluautorkou publikácie „Die heilige Anna – die Mutter Mariä in der Philatelie“. Viacerí sme ju mohli poznať z gabrielistických akcií v Poľsku, ktorých sa pravidelne zúčastňovala a tiež i z Kongresov Weltbundu (žiaľ do Nitry nemohla prísť). Osobne ju poznám už od Kongresu Weltbund St.Gabriel v Poznani – 1992. Bola výbornou hositeľkou. Veselá, milá, vždy po boku svojho manžela.

Spomeňme si na ňu v modlitbe. Nech odpočíva v pokoji!

JV

Platba členských príspevkov:

Za rok 2020 ostalo nezaplatených ešte 16 členských príspevkov (ev. čísla): **18, 37, 53, 70, 87, 92, 95, 127, 136, 150, 161, 170, 172, 175, 187, 189**

Za rok 2021 už majú zaplatené členské títo členovia s evidenčným číslom: **1, 3, 10, 13, 17, 19, 22, 30, 31, 40, 45, 49, 51, 59, 65, 72, 74, 75, 78, 80, 82, 83, 84, 85, 97, 99, 102, 105, 106, 124, 125, 126, 128, 129, 130, 134, 137, 138, 139, 143, 147, 149, 151, 152, 155, 156, 157, 158, 160, 162, 163, 165, 166, 168, 169, 171, 174, 176, 178, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 188, 190, 191**

Tento zoznam je zároveň i potvrdenka že členský príspevok je v tom-ktorom roku zaplatený.

Členská základňa SSG – stav k 9.6.2021

V našich radoch vítame dvoch nových členov SSG:

196. **FERENEC** Albín, 913 21 **TRENČIANSKA TURNÁ**, Hukova 1414

Ján Pavol II., všeobecne

197. **BÁNSKÁ** Iveta, 958 52 **ŽABOKREKY NAD NITROU**, Nám. J.Murina 188

všeobecne

Želáme im hodne potešenia i poučenia z kresťanskej filatelie - veríme, že sa budú medzi nami dobre cítiť a členstvo v SSG bude pre nich prínosom.

Ku dňu 9.6.2021 je celkový počet členov v SSG 103 (SR – 91, ČR – 8, Poľsko – 2, Rakúsko – 1, BRD – 1).

